
Matejki Jana

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Śródmieście Południowe

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Artyści

Rok utworzenia nazwy: 1921

Opis

Jan Matejko (1838-1893) - malarz polski, twórca dzieł historycznych i batalistycznych. Jego życie i twórczość związane są z Krakowem, gdzie studiował w Szkole Sztuk Pięknych, a później został jej dyrektorem. Pierwsze obrazy ratowały jego złą sytuację materialną. W wieku 24 lat namalował Stańczyka, jedno z najsłynniejszych swoich dzieł. Dwa lata później spełniło się jego wielkie marzenie życiowe poślubił Teodorę Giebułtowską, z którą miał pięcioro dzieci. Wykształcił całe pokolenie malarzy, do którego należeli m.in. Malczewski, Tetmajer, Mehoffer i Wyspiański. Matejko był ceniony za indywidualny styl, objawiający się filmowością pokazywania historii na płótnie. Do jego najważniejszych obrazów zalicza się (w porządku chronologicznym): Kazanie Skargi, Rejtan upadek Polski, Unia Lubelska, Stefan Batory pod Pskowem, Bitwa pod Grunwaldem, Hołd Prusk, Jan II Sobieski pod Wiedniem, Wernyhora, Bitwa pod Raclawicami, Konstytucja 3 Maja 1791 roku. Do 1954.05.20 był patronem dzisiejszych ulic: Drogomilskiej, Przedniej oraz Strzegomskiej a do 1979.01.01 ul. Henryka Rodakowskiego.

Ciekawostki

Powstała ok. 1860 jako droga dojazdowa do Instytutu Szlacheckiego (dziś Sejm) wśród rozparcelowanych ogrodów bankiera Stanisława Lessera, który nabył te tereny w 1857. Lesser zobowiązał się zbudować tu 12 domów dwupiętrowych, dzięki czemu otrzymywał wysokie pożyczki niskoprocentowane. W 1862 zapadła decyzja, że Lesser zniweluje teren pod ulicę, a miasto ją wybrukuje, skanalizuje i oświetli. Zwana była od 1863 Instytutową od Instytutu Szlacheckiego (dziś Sejm). Od 1870 zaczęły pojawiać się domy i aż do drugiej wojny światowej była zabudowana w całości trzypiętrowymi kamienicami. W trakcie okupacji hitlerowskiej doszczętnie zniszczona, po wojnie nie została odbudowana, aby widać było budynki Sejmu.

Stan obecny:

nr 1/5: Ambasada Kanady (drugi adres: ul. Piękna 2/8). Budynek powstał w 2001 roku na miejscu starej siedziby ambasady, mającej tu swoją siedzibę od 1970 roku. Jego projektantem jest Voytek Gorczyński. Gmach został uhonorowany licznymi prestiżowymi nagrodami, m.in. "Najlepszy Budynek Roku 2001" oraz "Najlepszy Budynek Użytku Publicznego w 2002 Roku".

Pomnik Dwóch Skał. Składa się z dwóch kamieni (kanadyjskiego z Wilna w Ontario oraz polskiego z Kaszub). Wzniesiony w 1999 roku, odsłonięty przez ówczesnych premierów: Jeana Chręścien oraz Jerzego Buzka, ma symbolizować wspólną przeszłość, przyszłość i współpracę między obydwojema narodami.

Nr 4: Dom Nauczycielski SM. Powstał w 1960-7 wg proj. Romualda Gutta i Tadeusza Zielińskiego syna.

Pomnik Polskiego Państwa Podziemnego i Armii Krajowej. Pomnik składa się z 3 bloków żelbetonu, symbolizującymi naród, rząd emigracyjny i AK. Na nich umieszczono nazwy wszystkich instytucji Polski Podziemnej i nazwiska jej przywódców. Na dole kompozycji jest 10-metrowa szczelina, przez którą ma padać światło na nazwy miejscowości i znaki okręgów AK. Na pylonie znajdują się płaskorzeźby Orła WP II RP, Krzyż Virtuti Militari. Pomysłodawcą był Stefan Bałuk w swym artykule w Gazecie Wyborczej. W celu budowy tego pomnika rozpisano 2 konkursy: w 1993 i 1997. Oba nie zostały rozstrzygnięte, gdyż kombatancki nie zaakceptowali żadnego z projektów. 3. konkurs był zamknięty i pośród kłótni, wybrano projekt z 1. konkursu, Jerzego Staniszkisa. Pieniądze zebrano w kraju i zagranicą. Jako lokalizację proponowano Ogród Saski, Krakowskie Przedmieście róg Karowej, pl. Na Rozdrożu, ul. Matejki. Pomnik został odsłonięty 10.06.1999 przez marszałka sejmu, Macieja Płażyńskiego. Mszę odprawił Józef Glemp, a następnego dnia pomnik poświęcił JP II.

Data nadania nazwy: 1921.07.05
